

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 7.12.2022 г.
COM(2022) 698 final

2022/0404 (COD)

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от [xxxx] година

за изменение на директиви 2009/65/ЕС, 2013/36/ЕС и (ЕС) 2019/2034 по отношение на третирането на риска от концентрация, свързан с централните контрагенти, и риска от контрагента при сделките с деривати, преминаващи централен клиринг

(текст от значение за ЕИП)

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

• Основания и цели на предложението

Настоящото предложение е част от инициатива за насърчаване на съюза на капиталовите пазари (СКП) и засилване на отворената стратегическа автономия на ЕС чрез изграждането в ЕС на сигурна, стабилна и конкурентна екосистема на централния клиринг. Стабилните и сигурни централни контрагенти (ЦК) повишават доверието във финансовата система и подкрепят съществено ликвидността на основните пазари. Предпоставки за развитието на екосистемата на централния клиринг са нейната сигурност, стабилност и конкурентност. Екосистемата на ЕС на централния клиринг следва да позволява на дружествата от ЕС да хеджират рисковете си ефективно и сигурно при същевременно съхраняване на общата финансова стабилност. По този начин централният клиринг ще подпомогне икономиката на ЕС. Една конкурентна и ефективна екосистема на ЕС на централния клиринг ще увеличи клиринговите дейности, но клирингът носи и рискове, тъй като централизира сделките в няколко системно значими ЦК. Тези рискове трябва да бъдат подходящо управлявани от ЦК, които трябва да продължат да подлежат на щателен надзор както на национално равнище, така и на равнището на ЕС.

От 2017 г. насам се увеличиха опасенията, че прекомерната концентрация на клиринга в някои ЦК от трети държави е източник на постоянен риск за финансовата стабилност в ЕС, особено при кризисни обстоятелства. Малко вероятни, но с висок риск събития могат да настъпят в ЕС и той трябва да е подготвен за тях¹. ЦК от ЕС като цяло са с доказана устойчивост, но опитът показва, че екосистемата на ЕС на централния клиринг може още да се укрепи в полза на финансовата стабилност. Също така, осигуряването на отворена стратегическа автономия означава, че ЕС трябва да се предпази от потенциалните рискове за финансовата стабилност, които поражда за устойчивостта му прекомерната зависимост на пазарните участници от ЕС от субекти от трети държави. Предвид тази ситуация, инициативата, част от която е настоящото предложение, е с цел да се увеличи ликвидността на ЦК от ЕС и капацитетът им да извършват централен клиринг, както и да се ограничат рисковете, които прекомерната експозиция към ЦК от трети държави поражда за финансовата стабилност в ЕС. Поради тази причина с нея подлежащите на задължение за клиринг пазарни участници се задължават, наред с другото, да държат активни сметки в ЦК от ЕС за клиринг на поне част от услугите, за които ЕОЦКП е установил, че са от съществено системно значение за финансовата стабилност на ЕС.

Повечето законодателни мерки за прилагане на този пакет се съдържат в предложението на Комисията за регламент за изменение на Регламент (ЕС)

¹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейската централна банка, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Европейската икономическа и финансова система: насърчаване на откритостта, силата и устойчивостта“ (COM(2021) 32).

№ 648/2012² (Регламент за европейската пазарна инфраструктура), т.нар. „трето преразглеждане на Регламента за европейската пазарна инфраструктура“, а с настоящото предложение се изменят Директива 2013/36/ЕС³ (Директива за капиталовите изисквания — ДКИ), Директива (ЕС) 2019/2034⁴ (Директива за инвестиционните посредници — ДИП) и Директива 2009/65/ЕС⁵ (Директива за предприятията за колективно инвестиране в прехвърлими ценни книжа — Директива за ПКИПЦК), което е необходимо предвид целите на този трети преглед, а и за постигането на съгласуваност. Поради това двете предложения следва да се разглеждат като взаимосвързани.

- **Съгласуваност с действащите разпоредби в тази област на политика**

Инициативата, част от която е настоящото предложение, е свързана и съгласувана с останалите политики и текущи инициативи на ЕС за насърчаване на съюза на капиталовите пазари (СКП)⁶, засилване на отворената стратегическа автономия на ЕС⁷ и повишаване на ефикасността и ефективността на надзора на равнище ЕС.

С настоящото предложение се въвеждат ограничени изменения в ДКИ и ДИП, за да се насърчат институциите и инвестиционните посредници, а и техните компетентни органи, систематично да проучват всеки прекомерен риск от концентрация, който може да възникне от експозициите им към ЦК и особено към системно значимите ЦК (ЦК от ниво 2) от трети държави, чиито услуги са от съществено системно значение; тези изменения отразяват и по-мащабната политическа цел за отворена стратегическа автономия в макроикономическата и финансовата област, по-специално, но не само, чрез допълнително развитие на инфраструктурите на финансовите пазари в ЕС и повишаване на тяхната устойчивост. Засиленият централен клиринг при ЦК от ЕС ще благоприятства и ефективността на договореностите след сключването на сделка, които са в основата на един стабилен СКП. С предложението също така се изменя Директивата за ПКИПЦК, за да се премахнат свързаните с риска от контрагента ограничения при сделките с деривати, на които лицензиран или признат по реда на Регламент (ЕС) № 648/2012 ЦК е извършил централен клиринг, и така да се създадат равни условия на конкуренция между борсово и извънборсово търгуваните деривати, а и по-добре да се отрази ролята на ЦК за намаляване на риска при сделките с деривати.

² Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно извънборсовите деривати, централните контрагенти и регистрите на трансакции (ОВ L 201, 27.7.2012 г.).

³ Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции, за изменение на Директива 2002/87/ЕО и за отмяна на директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО (ОВ L 176, 27.6.2013 г.).

⁴ Директива (ЕС) 2019/2034 на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2019 г. относно пруденциалния надзор върху инвестиционните посредници и за изменение на директиви 2002/87/ЕО, 2009/65/ЕО, 2011/61/ЕС, 2013/36/ЕС, 2014/59/ЕС и 2014/65/ЕС (ОВ L 314, 5.12.2019 г.).

⁵ Директива 2009/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно координирането на законите, подзаконовите и административните разпоредби относно предприятията за колективно инвестиране в прехвърлими ценни книжа (ПКИПЦК) (преработена) (ОВ L 302, 17.11.2009 г.).

⁶ Съобщение на Комисията „Съюз на капиталовите пазари за хората и предприемачите – нов план за действие“ (СОМ(2020) 590).

⁷ Съобщение на Комисията „Европейската икономическа и финансова система: насърчаване на откритостта, силата и устойчивостта“ (СОМ(2021) 32).

- **Съгласуваност с други политики на Съюза**

Настоящата инициатива следва да се разглежда в контекста на по-мощните действия на Комисията за повишаване на сигурността, стабилността, ефективността и конкурентността на пазарите на ЕС, като инициативите за СКП и за отворена стратегическа автономия. Наличието на сигурни, ефективни и конкурентни договорености след сключването на сделка, като централния клиринг, е възлов фактор за стабилността на капиталовите пазари. Един пълноценно функциониращ и интегриран пазар на капитали ще позволи на икономиката на ЕС да расте по устойчив начин и да бъде по-конкурентоспособна – както е заложено в стратегическия приоритет на Комисията за изграждане на икономика, която да служи на гражданското общество, благоприятствайки заетостта, растежа и инвестициите.

Въпросната инициатива няма пряко и/или установимо значително отрицателно въздействие върху целите за неутралност по отношение на климата и задълженията, произтичащи от Европейския законодателен акт за климата⁸, нито им противоречи.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

- **Правно основание**

ДКИ, ДИП и Директивата за ПКИПЦК съдържат регулаторните и надзорните разпоредби съответно за кредитните институции, инвестиционните посредници и ПКИПЦК, които могат да ползват услугите на ЦК от ЕС и от трети държави. Правното основание за тези директиви е член 53, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), тъй като с тях се координират разпоредбите относно започването и упражняването на дейност на кредитна институция, инвестиционен посредник и ПКИПЦК. С настоящата инициатива се предлагат допълнителни нормативни действия с оглед на тези цели, поради което съответното законодателно предложение ще бъде прието на същото правно основание.

- **Субсидиарност (при неизключителна компетентност)**

Настоящото предложение е част от законодателния пакет за повишаване на привлекателността на ЦК от ЕС чрез улесняване разширяването на продуктовата гама на ЦК от ЕС и намаляване на разходите за съблюдаване на нормативните изисквания, както и за засилване на надзора на равнище ЕС върху ЦК от ЕС. Действията на ЕС целят и ограничаване на рисковете за финансовата стабилност на ЕС чрез преодоляване на прекомерната зависимост на ЕС от ЦК от ниво 2 от трети държави. Наличието на сигурен, ефективен и конкурентен пазар на услуги по централен клиринг благоприятства дълбочината и ликвидността на пазарите в ЕС и е от огромно значение за гладкото функциониране на СКП.

⁸ Регламент (ЕС) 2021/1119 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на рамката за постигане на неутралност по отношение на климата и за изменение на регламенти (ЕО) № 401/2009 и (ЕС) 2018/1999 (Европейски закон за климата) (ОВ L 243, 9.7.2021 г.).

С настоящото предложение се изменят ДКИ и ДИП, за да се насърчат институциите и инвестиционните посредници, а и техните компетентни органи, систематично да проучват всеки прекомерен риск от концентрация, който може да възникне от експозициите им към ЦК и особено към ЦК от ниво 2; тези изменения отразяват и по-мощната политическа цел за изграждането на по-сигурна, по-стабилна и по-конкурентна екосистема на централния клиринг в ЕС. С предложението се изменя и Директивата за ПКИПЦК, за да се премахнат свързаните с риска от контрагента ограничения при сделките с деривати, на които лицензиран или признат по реда на Регламент (ЕС) № 648/2012 ЦК е извършил централен клиринг, и така да се създадат равни условия на конкуренция между борсово и извънборсово търгуваните деривати, а и по-добре да се отрази намаленият поради ЦК риск при сделките с деривати.

Държавите членки и националните надзорни органи не могат да преодоляват сами системните рискове, пораждани от изключително сложни и взаимосвързани ЦК с трансгранична дейност, т.е. извън обхвата на националните юрисдикции. Те също така не могат да ограничават рисковете, произтичащи от различаващи се национални надзорни практики. Също така държавите членки не могат сами да насърчават централния клиринг в ЕС и да се справят с недостатъците на рамката за сътрудничество между националните надзорни органи и органите на ЕС. Следователно, съгласно уредения в член 5 от Договора за Европейския съюз принцип на субсидиарност, тези цели могат, поради мащаба на действията, да бъдат постигнати по-добре на равнище ЕС.

- **Пропорционалност**

С настоящото предложение се въвеждат ограничени изменения в ДКИ, ДИП и Директивата за ПКИПЦК, за да се насърчи клирингът при ЦК от ЕС. В предложението изцяло се отчита принципът на пропорционалност, тъй като разпоредбите му са целенасочени и не надхвърлят необходимото за постигането на целите. То е съобразено с принципа на пропорционалност и чрез осигуряването на подходящ баланс между заложените обществени интереси и разходоэффективността на предложените действия. Пропорционалността на предпочетените варианти на политика е оценена по-подробно в глави 7 и 8 от придружаващата оценка на въздействието.

- **Избор на инструмент**

ДКИ, ДИП и Директивата за ПКИПЦК са директиви и поради това е необходимо да бъдат изменени с правен инструмент от същото естество.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОСЛЕДВАЩИТЕ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

- **Последващи оценки/проверки за пригодност на действащото законодателство**

С цел да преценят дали с Регламента за европейската пазарна инфраструктура се осигурява в достатъчна степен финансовата стабилност на ЕС, службите на Комисията се допитаха обстойно до широк кръг заинтересовани страни, в т.ч. органи на ЕС (Европейския съвет за системен риск (ЕССР), Европейските надзорни органи (ЕНО),

ЕЦБ), държавите членки, членовете на комисията по икономически и парични въпроси на Европейския парламент, сектора на финансовите услуги (банки, пенсионни фондове, инвестиционни фондове, застрахователни дружества и др.), както и нефинансови дружества. Този процес показва, че прекомерната концентрация на клиринга в няколко ЦК от трети държави поражда текущи рискове за финансовата стабилност на ЕС. Тези рискове са особено високи при кризисни обстоятелства.

Въпреки това, предвид сравнително неотдавнашното влизане в сила на Регламента за европейската пазарна инфраструктура 2.2 и факта, че някои изисквания все още не се прилагат⁹, службите на Комисията не счетоха за целесъобразно да изготвят обстойна насрещна оценка на цялата уредба. Вместо това, въз основа на отзивите на заинтересованите страни и вътрешния анализ, бяха определени възлови области (съответните елементи са обяснени подробно в оценката на въздействието, като в раздела, посветен на определянето на проблема (раздел 3) подробно се описва неефективността и неефикасността на настоящите изисквания).

• **Консултации със заинтересованите страни**

При изготвянето на придружаващата настоящото предложение инициатива за преразглеждане на Регламента за европейската пазарна инфраструктура Комисията проведе редица консултации със заинтересованите страни. Тук спадат: целева консултация, проведена от Комисията от 8 февруари до 22 март 2022 г.¹⁰

- Бе решено консултацията да бъде целева поради строго техническото естество на въпросите. На консултацията се отзоваха 71 заинтересовани страни. За повечето отговори бе използван предоставеният електронен формуляр, а някои поверителни отговори бяха изпратени и по електронна поща;
- покана за представяне на становища, проведена от Комисията от 8 февруари до 8 март 2022 г.¹¹;
- проведени през първата половина на 2021 г. консултации със заинтересованите страни чрез работната група по възможностите и предизвикателствата, свързани с прехвърлянето на деривати от Обединеното кралство към ЕС, в т.ч. няколко информационни срещи със заинтересованите страни през февруари, март и юни 2021 г.;
- проведена на 4 май среща с членове на Европейския парламент, а впоследствие – и двустранни срещи;
- проведени на 30 март 2022 г., 16 юни 2022 г. и 8 ноември 2022 г. срещи с експерти от държавите членки;
- проведени на 2 февруари и 16 март 2022 г. заседания на Комитета по финансови услуги;
- проведени на 18 февруари и 29 март 2022 г. заседания на Икономическия и финансов комитет;

⁹ Например все още не са приети предвидените в членове 15 и 49 от Регламента за европейската пазарна инфраструктура регулаторни технически стандарти (РТС) за процедурите за одобряване, съответно, на разширяване на услугите и на промени в рисковите модели.

¹⁰ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/regulatory-process-financial-services/consultations-banking-and-finance/targeted-consultation-review-central-clearing-framework-eu_en

¹¹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13378-Derivatives-clearing-Review-of-the-European-Market-Infrastructure-Regulation_en

- проведени двустранни срещи със заинтересовани страни, както и получена поверителна информация от широк кръг заинтересовани страни.

Тези консултации открийха следната ситуация:

- Започналата през 2021 г. работа показва, че повишаването на привлекателността на централния клиринг, насърчаването на развитието на инфраструктури на ЕС и усъвършенстването на надзорната уредба в ЕС ще отнемат време.
- Бяха установени различни мерки за повишаване привлекателността на ЦК и на клиринга в ЕС, както и за осигуряване на подходящо управление и контролиране на съответните рискове.
- Тези мерки са не само от компетентността на Комисията и съзакондателите, но биха могли да наложат действия и от страна на ЕЦБ, националните централни банки, ЕНО, националните надзорни органи, ЦК и банките.
- Консултацията показва, че като цяло пазарните участници предпочитат регулаторните мерки да изхождат от пазарните потребности, за да се сведат до минимум разходите и да се съхрани глобалната конкурентоспособност на пазарните участници от ЕС.
- Въпреки това регулаторните мерки получиха известна подкрепа, особено тези, с които се ускорява одобряването на новите продукти и услуги на ЦК¹².
- Полезни за повишаването на привлекателността на ЦК от ЕС бяха сметнати следните мерки: поддържане на активна сметка в ЦК от ЕС, мерки за улесняване разширяването на услугите на ЦК от ЕС, разширяване обхвата на участниците в клиринга, изменение на счетоводните правила за хеджиране, както и подобряване на условията за ЦК от ЕС за управление на финансирането и на ликвидността.

В инициативата, която се състои от две законодателни предложения, тези становища на заинтересованите страни са взети предвид, както и становищата, получени при срещите с широк кръг заинтересовани страни, органи на ЕС и институции на ЕС. С нея се въвеждат целеви изменения на Регламента за европейската пазарна инфраструктура, Регламента за капиталовите изисквания, Регламента за фондовете на паричния пазар, ДКИ, ДИП и Директивата за ПКППЦК, като се цели следното:

- а) повишаване на привлекателността на ЦК от ЕС чрез опростяване на процедурите за пускане на пазара на нови продукти и за промяна на моделите и параметрите, като за някои промени се въвеждат процедури за одобряване при отсъствие на възражения / последващо одобряване / преглед. С тези мерки ЦК от ЕС ще могат по-бързо да пускат на пазара нови продукти и да променят моделите си, с което ще се повиши конкурентоспособността им, без при това да се снижава адекватността на допусканията им за рисковете и да се застрашава финансовата стабилност;
- б) насърчаване, с оглед на финансовата стабилност, на централния клиринг в ЕС чрез изискването клиринговите членове и клиенти да държат пряко или непряко активна сметка в ЦК от ЕС и ограничаване на пораждащата

¹² Нулева или слаба подкрепа получиха по-високите капиталови изисквания в РКИ за експозиции към ЦК от ниво 2 от трети държави, целите за намаляване на експозициите към определени ЦК от ниво 2 от трети държави, задължението за клиринг в ЕС, както и макропруденциалните инструменти.

риск за финансовата стабилност на ЕС прекомерна зависимост от ЦК от ниво 2 от трети държави чрез намаляване на експозициите към тях;

- в) подобряване на оценяването и управляването на трансграничните рискове: предоставянето на органите в ЕС на подходящи правомощия и информация за наблюдение на рисковете, свързани както с ЦК от ЕС, така и с ЦК от трети държави, в т.ч. чрез засилване на сътрудничеството им в областта на надзора.

- **Събиране и използване на експертни становища**

При изготвянето на настоящото предложение Комисията използва предоставените от ЕОЦКП, ЕССР и участниците на финансовите пазари външни експертни становища и данни, представени подробно в предложението за трето преразглеждане на Регламента за европейската пазарна инфраструктура, което настоящото предложение придружава.

- **Оценка на въздействието**

Комитетът за регулаторен контрол прегледа оценката на въздействието на законодателния пакет, част от който е настоящото предложение. На 14 септември 2022 г. Комитетът за регулаторен контрол даде положително становище с резерви на доклада за оценката на въздействието, представен подробно в предложението за трето преразглеждане на Регламента за европейската пазарна инфраструктура, което настоящото предложение придружава.

- **Пригодност и опростяване на законодателството**

Инициативата има за цел да повиши привлекателността на ЦК от ЕС, да намали прекомерната зависимост на пазарните участници от ЕС от ЦК от ниво 2, да съхрани финансовата стабилност на ЕС и да засили отворената стратегическа автономия на ЕС. В това си качество тя – и особено настоящото предложение за директива за изменение на ДКИ, ДИП и Директивата за ПКППЦК – няма за цел намаляване на разходите.

- **Основни права**

ЕС е поел ангажимент за спазване на високи стандарти за защита на основните права и е страна по множество конвенции за правата на човека. В тази връзка предложението защита тези права и в частност икономическите, както са залегнали в основните конвенции на ООН за правата на човека, в Хартата на основните права на Европейския съюз, която представлява неразделна част от Договорите на ЕС, и в Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ).

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Както е изложено в раздел 8.2.5. от оценката на въздействието, нито предложението за директива за изменение на ДКИ, ДИП и Директивата за ПКППЦК, нито предложението за преразглеждане на Регламента за европейската пазарна инфраструктура, което настоящото предложение допълва, няма отражение върху бюджета на ЕС.

5. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

- **Планове за изпълнение и механизми за наблюдение, оценка и докладване**

Измененията са тясно свързани с третото преразглеждане на Регламента за европейската пазарна инфраструктура, поради което следва да се разглеждат заедно с предвидените във въпросното предложение изменения. Механизмът за съвместен мониторинг ще събира необходимите данни за наблюдаването на основните показатели (използване на активни сметки, брой на активните сметки, част трансакции, преминали клиринг чрез активни сметки, обем и прекомерна концентрация на експозиции към различни видове ЦК). Този процес ще подхрани бъдещата оценка на новите инструменти на политиката. Редовният процес на надзорен преглед и оценка (ПНПО) и провеждането на тестове за устойчивост също ще спомогнат да се проследи въздействието на предложените нови мерки върху съответните институции и инвестиционни посредници. По-специално ще може да се оцени доколко мерките са подходящи и непрекомерни за по-малките институции и инвестиционни посредници.

- **Обяснителни документи (за директивите)**

Предложението не изисква обяснителни документи във връзка с транспонирането му.

- **Подробно разяснение на отделните разпоредби на предложението**

Докато ПКИПЦК имат право да инвестират както в борсово, така и в извънборсово търгувани деривати, член 52 от Директивата за ПКИПЦК налага регулаторни ограничения с оглед на риска от контрагента само за извънборсовите сделки с деривати, независимо от това дали дериватите са преминали централен клиринг. С цел да се осигури съответствие с Регламент (ЕС) № 648/2012, да се създадат равни условия на конкуренция между борсово и извънборсово търгуваните деривати и да се отрази по-добре намаленият поради ЦК риск при сделките с деривати, с член 3, параграф 2 от настоящата директива се изменя член 52 от Директивата за ПКИПЦК, за да се премахнат ограниченията с оглед на риска от контрагента за всички сделки с деривати, на които лицензиран или признат по реда на Регламент (ЕС) № 648/2012 ЦК е извършил централен клиринг. За да се въведе понятието „ЦК“ в Директивата за ПКИПЦК, с член 3, параграф 1 от настоящата директива се изменя член 2, параграф 1 от Директивата за ПКИПЦК, като се включва определение на ЦК чрез препратка към определението му в Регламент (ЕС) № 648/2012.

С настоящата директива се въвеждат нови разпоредби и се предлагат изменения на няколко члена в Директива 2013/36/ЕС (ДКИ) и Директива (ЕС) 2019/2034 (ДИП), за да се насърчат съответно институциите и инвестиционните посредници, както и техните компетентни органи, систематично да проучват всеки прекомерен риск от концентрация, който може да възникне от експозициите им към ЦК; тези изменения отразяват и по-мощната политическа цел за изграждане на по-сигурен, по-стабилен, по-ефективен и по-конкурентен пазар на услугите по централен клиринг в ЕС.

Член 81 от ДКИ във връзка с член 104 от ДКИ би могъл да се използва при настоящите разпоредби за преодоляване на прекомерната концентрация на експозиции към ЦК.

С предложените изменения обаче в ДКИ се поставя по-силен акцент върху адекватното управление на експозициите към ЦК, като по този начин се подкрепя изграждането на по-сигурен, по-стабилен, по-ефективен и по-конкурентен пазар на услугите по централен клиринг в ЕС. Те създават и необходимата рамка в контекста на ДИП. За да разберат как да управляват потенциалните рискове за финансовата стабилност, породени от прекомерната зависимост от определени системно значими ЦК (ЦК от ниво 2) от трети държави, компетентните органи се насърчават да проучат как кредитните институции и инвестиционните посредници съобразяват практиките си със съответните цели на Съюза в тази област на политика, а в по-широк план – краткосрочните, средносрочните и дългосрочните тенденции на използване на предвидените в Регламента за европейската пазарна инфраструктура активни сметки.

С член 1, параграфи 1 и 2 от настоящата директива се изменят членове 74 и 76 от ДКИ, за да се изиска от институциите да включват в стратегиите и процесите си за оценка на потребностите от вътрешен капитал риска от концентрация, произтичащ от експозициите им към ЦК, предлагащи услуги от съществено системно значение за Съюза или за една или повече от неговите държави членки, както и да разполагат с подходящо вътрешно управление. В член 76 от ДКИ се въвежда и изискване за ръководния орган да разработи специални планове за управление на тези рискове от концентрация. С член 2, параграфи 1 и 2 подобни изменения на членове 26 и 29 от ДИП обхващат инвестиционните посредници.

За да се подпомогне процесът на надзорен преглед и оценка (ПНПО), с член 1, параграф 3 от настоящата директива се изменя член 81 от ДКИ, като за компетентните органи се въвежда изискване специално да оценяват и наблюдават как институциите управляват риска от концентрация, произтичащ от експозициите им към ЦК, както и как съобразяват практиките си със съответните цели на Съюза в тази област на политика. С член 2, параграф 3 от настоящата директива подобно изискване е въведено в член 36 от ДИП за инвестиционните посредници.

С член 1, параграф 4 от настоящата директива се изменя член 100 от ДКИ, за да се възложи на ЕБО да издава насоки за еднообразното включване на риска от концентрация, произтичащ от експозиции към ЦК, в провежданите за целите на надзора тестове за устойчивост.

С член 1, параграф 5 от настоящата директива се изменя член 104 от ДКИ, за да се улеснят компетентните органи в управлението на риска от концентрация, произтичащ от експозициите на институциите към ЦК, като им се предоставят специални допълнителни надзорни правомощия във връзка с този риск. С член 2, параграф 4 от настоящата директива подобни разпоредби, обхващащи инвестиционните посредници, се въвеждат в член 39 от ДИП.

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от [xxxx] година

за изменение на директиви 2009/65/ЕС, 2013/36/ЕС и (ЕС) 2019/2034 по отношение на третирането на риска от концентрация, свързан с централните контрагенти, и риска от контрагента при сделките с деривати, преминаващи централен клиринг

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 53, параграф 1 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейската централна банка ⁽¹⁾,

в съответствие с обикновената законодателна процедура ⁽²⁾,

като имат предвид, че:

- (1) С цел да се осигури съгласуваност с Регламент (ЕС) № 648/2012 и с оглед на подходящото функциониране на вътрешния пазар, в Директива 2009/65/ЕС е необходимо да се определи единен набор от правила за управление на риска от контрагента при сключваните от предприятията за колективно инвестиране в прехвърлими ценни книжа (ПКИПЦК) сделки с деривати, на които лицензиран или признат по реда на посочения регламент ЦК е извършил клиринг. Директива 2009/65/ЕС налага регулаторни ограничения с оглед на риска от контрагента само за извънборсовите сделки с деривати, независимо от това дали дериватите са преминали централен клиринг. Споразуменията за централен клиринг намаляват риска от контрагента при договорите за деривати, поради което, при определянето на приложимите ограничения с оглед на риска от контрагента, е необходимо да се вземе предвид дали лицензиран или признат по реда на посочения регламент ЦК е извършил централен клиринг на дадения дериват и да се установят равни условия на конкуренция между борсово и извънборсово търгуваните деривати. За регулаторни цели и с оглед на нормативната съгласуваност е необходимо също така да се премахнат ограниченията с оглед на риска от контрагента, когато контрагентите използват ЦК, лицензиран в държава членка или признат по реда на Регламент (ЕС) № 648/2012, който да предоставя клирингови услуги на клирингови членове и техните клиенти.
- (2) За постигането на целите на съюза на капиталовите пазари и за ефективното използване на ЦК е необходимо да се преодолеят някои пречки в Директива 2009/65/ЕС пред използването на централен клиринг и да се предоставят

разяснения в директиви 2013/36/ЕС и (ЕС) 2019/2034. Прекомерната зависимост на финансовата система на Съюза от системно значими ЦК (ЦК от ниво 2) от трети държави поражда риск за финансовата стабилност, който трябва да бъде подходящо управляван. За осигуряването на финансовата стабилност в Съюза и адекватното ограничаване на потенциалния риск от верижна реакция във финансовата система на Съюза е необходимо да се предвидят подходящи мерки за улесняване на установяването, управлението и наблюдението на риска от концентрация, произтичащ от експозиции към ЦК. В този контекст директиви 2013/36/ЕС и (ЕС) 2019/2034 следва да бъдат изменени, за да се насърчат институциите и инвестиционните посредници да съобразят своите модели на стопанска дейност с въведените с изменението на Регламент (ЕС) № 648/2012 нови изисквания за клиринг и като цяло да подобрят начина, по който управляват риска, като при това се вземат предвид естеството, обхватът и сложността на пазарната им дейност. Въпреки че компетентните органи вече имат право да налагат допълнителни капиталови изисквания за рискове, които не са обхванати или не са адекватно покрити от действащите капиталови изисквания, те следва да бъдат по-добре снабдени с допълнителни, по-подробни инструменти и правомощия по стълб 2, за да могат да предприемат подходящи и решителни действия въз основа на заключенията от своите надзорни оценки.

- (3) Поради това директиви 2009/65/ЕС, 2013/36/ЕС и (ЕС) 2019/2034 следва да бъдат съответно изменени.
- (4) Доколкото целите на настоящата директива – подходящо наблюдаване и ограничаване, от страна на кредитните институции, инвестиционните посредници и техните компетентни органи, на риска от концентрация, произтичащ от експозициите към ЦК от ниво 2, които предлагат услуги от съществено системно значение, както и премахване на ограниченията с оглед на риска от контрагента за сделките с деривати, на които лицензиран или признат по реда на Регламент (ЕС) № 648/2012 ЦК е извършил централен клиринг, не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки, а поради своя мащаб и последици могат да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигането на тези цели,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Изменения на Директива 2009/65/ЕО

Директива 2009/65/ЕО се изменя, както следва:

- (1) В член 2, параграф 1 се добавя следната буква ф):
 - ф) „централен контрагент“ („ЦК“) означава централен контрагент по смисъла на член 2, точка 1 от Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета^{*2}.

*2 Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно извънборсовите деривати, централните контрагенти и регистрите на трансакции (ОВ L 201, 27.7.2012 г., стр. 1).“;

(2) Член 52 се изменя, както следва:

а) в параграф 1, втора алинея встъпителният текст се заменя със следното:

„Рисковата експозиция към контрагент на ПКИПЦК по сделка с деривати, която не е преминала през централен клиринг при лицензиран по реда на член 14 от Регламент (ЕС) № 648/2012 или признат по реда на член 25 от същия регламент ЦК, не надвишава:“;

б) параграф 2 се изменя, както следва:

i) първа алинея се заменя със следното:

„Държавите членки могат да завишат ограничението от 5 %, предвидено в параграф 1, първа алинея, най-много до 10 %. Ако направят това обаче, общата стойност на прехвърлимите ценни книжа и на инструментите на паричния пазар, които ПКИПЦК държи при емитентите, във всеки от които е инвестирал над 5 % от активите си, не трябва да надхвърля 40 % от стойността на активите му. Това ограничение не се прилага за депозитите в подлежащи на пруденциален надзор финансови институции, нито за сделките с деривати с тези институции.“;

ii) във втора алинея буква в) се заменя със следното:

„в) експозиции по предприети с този субект сделки с деривати, които не преминават през централен клиринг при лицензиран по реда на член 14 от Регламент (ЕС) № 648/2012 или признат по реда на член 25 от същия регламент ЦК.“.

Член 2

Изменения на Директива 2013/36/ЕС

Директива 2013/36/ЕС се изменя, както следва:

(1) В член 74, параграф 1 [буква б)] се заменя със следното:

„[б)] ефективни процеси за установяване, управление, наблюдение и докладване на рисковете, в т.ч. екологичните, социалните и управленските рискове и произтичащия от експозициите към централни контрагенти риск от концентрация, на които са – или могат да бъдат – изложени в краткосрочна, средносрочна и дългосрочна перспектива, като се вземат предвид условията по член 7а от Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета*1;

*1 Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно извънборсовите деривати, централните контрагенти и регистрите на трансакции (ОВ L 201, 27.7.2012 г., стр. 1).“;

(2) В член 76, параграф 2 се добавя следната алинея:

„Държавите членки задължават ръководния орган да изготви специални планове и количествено измерими цели за определените в съответствие с член 7а от Регламент (ЕС) № 648/2012 части с цел да може да наблюдава и управлява риска от концентрация, произтичащ от експозициите към централни контрагенти, предлагащи услуги от съществено системно значение за Съюза или за една или повече от неговите държави членки.“;

(3) В член 81 се добавя следният параграф:

„Компетентните органи оценяват и наблюдават, в светлината на изискванията на член 7а от Регламент (ЕС) № 648/2012, начина, по който институциите управляват риска от концентрация, произтичащ от експозициите им към централни контрагенти, в т.ч. изготвените в изпълнение на член 76, параграф 2 от настоящата директива планове, а също така и постигнатия от тях напредък по съобразяване на моделите си на стопанска дейност със съответните цели на Съюза в тази област на политика.“;

(4) В член 100 се добавя следният параграф [5]:

„[5]. В съответствие с член 16 от Регламент (ЕС) № 1093/2010 ЕБО, в координация с ЕОЦКП, в съответствие с член 16 от Регламент (ЕС) № 1095/2010, изготвя насоки с цел прилагане на съгласувана методика за включване на риска от концентрация, произтичащ от експозициите към централни контрагенти, в провежданите за целите на надзора тестове за устойчивост.“;

(5) В член 104 параграф 1 се изменя, както следва:

а) встъпителният текст се заменя със следното:

„За целите на член 97, член 98, параграф 1, буква б), член 98, параграфи 4, 5 и 9, член 101, параграф 4 и член 102 от настоящата директива, както и за целите на прилагането на Регламент (ЕС) № 575/2013, компетентните органи разполагат най-малко със следните правомощия:“;

б) добавя се следната буква [н]:

„[н] да изискат от дадена институция да намали експозициите си към даден централен контрагент или да преразпредели експозициите по клиринговите си сметки в съответствие с член 7а от Регламент (ЕС) № 648/2012, ако сметнат, че е налице прекомерен риск от концентрация към този централен контрагент.“.

Член 3

Изменения на Директива (ЕС) 2019/2034

Директива (ЕС) 2019/2034 се изменя, както следва:

(1) В член 26, параграф 1 буква б) се заменя със следното:

„б) ефективни процеси за установяване, управление, наблюдение и докладване на рисковете, в т.ч. на произтичащия от експозициите им към централни контрагенти риск от концентрация, на които са – или могат да бъдат – изложени или които поражда за други субекти – в краткосрочна, средносрочна и дългосрочна перспектива, като се вземат предвид условията по член 7а от Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета.“;

(2) В член 29 параграф 1 се изменя, както следва:

а) добавя се следната буква д):

„д) съществените източници и последици от риска от концентрация, произтичащ от експозициите им към централни контрагенти, и всяко съществено въздействие върху собствените средства.“;

б) добавя се следната алинея:

„За целите на първа алинея, буква д) държавите членки задължават ръководния орган да изготви специални планове и количествено измерими цели за определените в съответствие с член 7а от Регламент (ЕС) № 648/2012 части с цел да може да наблюдава и управлява риска от концентрация, произтичащ от експозициите към централни контрагенти, предлагащи услуги от съществено системно значение за Съюза или за една или повече от неговите държави членки.“;

(3) В член 36, параграф 1 се добавя следната алинея:

„За целите на първа алинея, буква а) компетентните органи оценяват и наблюдават, в светлината на изискванията на член 7а от Регламент (ЕС) № 648/2012, начина, по който инвестиционните посредници управляват риска от концентрация, произтичащ от експозициите им към централни контрагенти, в т.ч. изготвените в изпълнение на член 29, параграф 1, буква д) от настоящата директива планове, а също така и постигнатия от тях напредък по съобразяване на моделите си на стопанска дейност със съответните цели на Съюза в тази област на политика.“;

(4) Член 39, параграф 2 се изменя, както следва:

а) въстъпителният текст се заменя със следното:

За целите на член 29, буква д), член 36, член 37, параграф 3 и член 39 от настоящата директива и за целите на прилагането на Регламент (ЕС) № 575/2013 компетентните органи разполагат най-малко със следните правомощия:

б) добавя се следната буква н):

„н) да изискат от дадена институция да намали експозициите си към даден централен контрагент или да преразпредели експозициите по клиринговите си сметки в съответствие с член 7а от Регламент (ЕС) № 648/2012, ако сметнат, че е налице прекомерен риск от концентрация към този централен контрагент.“.

Член 4

Транспониране

1. Държавите членки въвеждат в сила необходимите законови, подзаконови и административни разпоредби, за да се съобразят с настоящата директива, най-късно до [Служба за публикации: въвежда се следната дата: 12 месеца след датата на влизане

в сила на регламента за преразглеждане на Регламента за европейската пазарна инфраструктура]. Те незабавно съобщават на Комисията текста на тези разпоредби.

Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условието и редът на позоваване се определят от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 5

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 6

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Комисията
Председател
Ursula VON DER LEYEN